

De door de minister voorgestelde beleidslijn is perfect verdedigbaar voor hen die welzijn als een voorwerp zien van overheids-management binnen een ratio van distributieve rechtvaardigheid. En misschien is dat actueel wel voor de meeste burgers het geval.

Wanneer we dus, met de schaarse medestanders uit de CAW-sector, niettemin vragen hebben bij de hele nota, betreffen die méér dan de inhoud zijn grondig a-politieke karakter. De minister speelt op veilig. Veeleer dan aan *beleid* wordt hier aan *beheer* gedaan. Allicht wordt het hiermee rustiger op het welzijnsterrein. Tussen de hulpverleners zal onderlinge concurrentie en overlap zorgvuldig zijn gemeden, iedereen (ook de cliënt) zijn plaats kennen. Overal in Vlaanderen zal op een gelijkaardige dienstverleningsaanbod een beroep kunnen worden gedaan. Het *algemeen* welzijn is binnenkort overal. Wie heeft dan nog het lef om, vanuit het recht op maatschappelijke dienstverlening, op te komen voor een *particuliere* welzijnsbehoefte, buiten de gestelde standaarden? En wie zal hij vinden om hem hierover te woord te staan en mee stem te geven?

Met de CAW onderschrijven we het “historische karakter” van de nota Vandeurzen. Het ligt naar ons gevoel echter niet in de inhoud ervan, die zich vanuit een bestuurs-, beheerslogica volkomen laat begrijpen, in al zijn voorspelbaarheid. Historisch, in het licht van de genese van het welzijnswerk in het algemeen en het forensisch welzijnswerk in het bijzonder, is de quasi éénstemmigheid en het enthousiasme waarmee de CAW zich in dergelijke a-politieke welzijnsbenadering blijken te willen inschrijven.

Bibliografie

ACHTERHUIS, H., (1980), *De markt van welzijn en geluk*, Ambo, Baarn.

APOSTEL, L. (1984), ‘Paradoxen van de welzijnzorg: een driefrontenoorlog’. In: Seminarie en Laboratorium voor Jeugdwelzijn en Volwassenenvorming (red.), *Interventierecht. Bijdragen tot de studiedag georganiseerd naar aanleiding van het emeritaat van Prof. Dr. G. De Bock op 5 oktober 1984*, Antwerpen: De Sikkel, 29-48.

BOUVENE-DE BIE, M. (1983). ‘De waardering van welzijnswerk in het huidige welzijnsbeleid’. *Panopticon*, 4, 117-124.

CAUTAERS, A. (2011). *Sectorale reactie op voorstel “nieuw uitzicht voor de CAW’s”*. Onuitg. nota bestuur CAW-Federatie.

DE REDACTIE (1980). ‘Panopticon, Tijdschrift voor Strafrecht, Criminologie en Forensisch Welzijnswerk’. *Panopticon*, 1, 1, 1-5.

KABINET VAN VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN, JO VANDEURZEN (s.d.). *Een sterk eerstelijns welzijnswerk; Een nieuw uitzicht voor de CAW*, pp. 39.

VERHELLEN, E. (1980). ‘Welzijnswerk, een vat vol paradoxen’, *Panopticon*, 1, 353-358.

Leo Van Garsse*

JEUGDRECHT EN JEUGDHULP

De arrondissementale raden kindermishandeling en het Vlaams Forum Kindermishandeling

1. Het protocol kindermishandeling “Justitie-Welzijn”

Op 30 maart 2010 werd het protocol kindermishandeling “Justitie-Welzijn” ondertekend door de Minister van Justitie en de Vlaamse Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.¹

Met deze ondertekening engageren zij zich tot een betere en meer afgestemde aanpak van kindermishandeling. Het gaat niet enkel om nieuwe verbintenissen, maar ook om de bevestiging van bestaande initiatieven. De Ministers verbinden zich met de ondertekening tot:

- het organiseren van een structureel overleg rond kindermishandeling op (Vlaams) beleidsniveau, nl. in het Vlaams Forum Kindermishandeling;
- het bevorderen en organiseren van overleg betreffende kindermishandeling in welzijnsteams binnen de bestaande arrondissementale raden voor slachtofferbeleid;
- een blijvende aandacht voor sensibilisatie, informatie en vorming;

* Assistent aan de UGent, Vakgroep Sociale Agogiek. Vrijwillig medewerker van het Leuvens Instituut voor Criminologie.

¹ Zie hiervoor: http://wvg.vlaanderen.be/jeugdhulp/05_publicaties/30%2003%202010_protocol_kindermishandeling%20.pdf

- het verspreiden van een gemeenschappelijke richtlijn inzake kindermishandeling, “stappenplan kindermishandeling”.

De oorsprong van het protocol kindermishandeling ligt bij de alom bekende zaak Dutroux² en de “Nationale Commissie tegen Seksuele Uitbuiting”³ die in de nasleep ervan werd opgericht.

Op 23 oktober 1997 werd door deze Nationale Commissie een eindrapport neergelegd waarin niet minder dan 35 concrete voorstellen werden opgenomen⁴. Eén ervan had specifiek betrekking op “de oprichting van een overlegstructuur in elk gerechtelijk arrondissement met als doel de brug te vormen tussen justitie en hulpverlening door vorming en overleg”.

De Interministeriële Conferentie 17 december 1997 bepaalde dat een werkgroep, samengesteld uit vertegenwoordigers van de Minister van Justitie de bevoegde gemeenschapsministers, gewestministers, betrokken besturen en diensten van de rechterlijke overheid, alsook een lid van de Nationale Commissie, tot taak had om die voorstellen te onderzoeken. Verschillende werkgroepen volgden elkaar op. In 2007 legde de Nederlandstalige werkgroep kindermishandeling uiteindelijk een afsprakenprotocol kindermishandeling neer waarin zes aanbevelingen werden gedaan.

Deze werkgroep wees op de noodzaak om structureel overleg op arrondissementeel niveau mogelijk te maken en dit te kaderen binnen de bestaande structuur van de arrondissementele raden voor het slachtofferbeleid. De werkgroep bleef er ook van overtuigd dat op Vlaams niveau een overlegstructuur inzake kindermishandeling nodig was en drong aan op de oprichting van een centrale structuur, dit in uitvoering van aanbeveling nr.11 van de Nationale Commissie⁵. Enkel door (niet-casusgebonden) overleg tussen de actoren van justitie en hulpverlening mogelijk te maken kon immers tot een integrale aanpak van kindermishandeling worden gekomen. Deze aanbeveling werd door beide ministers onderschreven en de

krijtlijnen tot de oprichting van het “Vlaams Forum Kindermishandeling” werden dan ook in het protocol kindermishandeling vastgelegd.

2. Een structureel overleg rond kindermishandeling

Een goede aanpak van kindermishandeling veronderstelt dat verschillende actoren kennis hebben van de eigen mogelijkheden en beperkingen, alsook de weg die kan worden gevolgd binnen de eigen sectoren. De arrondissementele raden kindermishandeling bieden onder meer een platform waar de verschillende diensten en sectoren werkzaam rond kindermishandeling en verontrustende situaties, elkaar en elkaars werking beter kunnen leren kennen. Zoals hierboven vermeld is meermaals gewezen op het belang van overleg tussen de actoren van hulpverlening en justitie. Dit overleg dient te worden georganiseerd zowel op het niveau van de gerechtelijke arrondissementen (de arrondissementele raden kindermishandeling) als op beleidsniveau (Vlaams Forum Kindermishandeling).

De arrondissementele raden kindermishandeling

Het protocol kindermishandeling van 30 maart 2010 beschrijft de opdracht en de (minimaal vereiste) samenstelling van de arrondissementele raden kindermishandeling. De arrondissementele raden kindermishandeling hebben met hun overleg minstens tot doel elkaars aanbod beter te leren kennen. Ook het bespreken van anonieme dossiers en structurele problemen inzake de aanpak van kindermishandeling in hun regio maken deel uit van de kerntaken van de arrondissementele raden kindermishandeling.

Tijdens dit overleg kunnen structurele problemen aan bod komen die het lokale niveau te boven gaan en niet binnen het arrondissement kunnen worden aangepakt. Deze problemen zullen vervolgens worden gecommuniceerd aan het Vlaams Forum Kindermishandeling, het structureel overleg op (Vlaams) beleidsniveau.

Het protocol kindermishandeling stipuleert dat essentiële partners in de arrondissementele raden kindermishandeling de vertegenwoordigers van de jeugdhulpvoorzieningen zijn, die worden voorgedragen door de regionale stuurgroepen integrale jeugdhulp. Voor de gerechtelijke wereld dienen in

² De affaire Dutroux kwam aan het licht in augustus 1996.

³ Nationale Commissie tegen Seksuele Uitbuiting wordt voor de leesbaarheid in deze tekst afgekort tot Nationale Commissie.

⁴ Eindrapport van de Nationale Commissie tegen Seksuele Uitbuiting, 23/10/1997.

⁵ Ibidem, p 45.

ieder geval een vertegenwoordiger van het jeugd-parket en de zetel van de jeugdrechtbank deel te nemen. Het jeugdparket wordt vertegenwoordigd door de referentiemagistraat kindermishandeling en de parketcriminoloog “jeugd en gezin”. Daarnaast hoort volgens het protocol tevens de Unie van jeugdadvocaten steeds te worden uitgenodigd. Ook andere diensten en sectoren werkzaam rond kindermishandeling kunnen aan het overleg participeren. We kunnen opmerken dat de huidige samenstelling van de reeds opgerichte arrondis-sementele raden kindermishandeling verschilt van arrondissement tot arrondissement.

Het Vlaams Forum Kindermishandeling

In uitvoering van het protocol kindermishandeling is op 17 januari 2011 een samenwerkings-akkoord afgesloten tussen de Federale Staat en de Vlaamse Gemeenschap tot oprichting van een Vlaams Forum Kindermishandeling (VFK).⁶ Het samenwerkingsakkoord werkt de samenstelling, werking en opdracht van het VFK uit.

Het VFK is een Vlaams Forum met een federale (ministeriële, administratieve, politionele, gerechtelijke) en een Vlaamse (ministeriële en administratieve) vertegenwoordiging. De startvergadering van het VFK vond plaats op 29 maart 2011, een jaar na de ondertekening van het protocol kindermishandeling “Justitie-Welzijn”.

Het VFK bespreekt op beleidsniveau de structurele problemen in de aanpak van kindermishandeling die door de arrondissementele raden kindermishandeling worden gerapporteerd. Praktijken en knelpunten in de samenwerking tussen politie, justitie en hulpverlening worden er bediscussieerd. Het VFK werkt daarbij actief mee aan het zoeken naar efficiënte oplossingen en koppelt hieraan voorstellen voor verbeterde werkwijze(n) in de aanpak van kindermishandeling.

Het VFK heeft ook het mandaat, over elke aangelegenheid die van belang is voor de ontwikkeling van het beleid inzake de aanpak van kindermishandeling, advies te verstrekken aan de bevoegde Federale en Vlaamse Ministers. Dit gebeurt op eigen initiatief of op verzoek van de bevoegde

Minister(s). Voor de behandeling van bepaalde agendapunten kan het VFK deskundigen of andere bevoegde personen, van wie de aanwezigheid, medewerking of het advies is gewenst, uitnodigen. Het VFK zal daarenboven ook waken over de uitvoering van het protocol kindermishandeling “Justitie-Welzijn”.

Het protocol kindermishandeling kent aan het VFK ook een belangrijke taak toe op het vlak van informatie, sensibilisatie en vorming rond kindermishandeling. Het VFK zal bijdragen aan de algemene informatieverspreiding naar het brede publiek en de (toekomstige) ouders toe rond het thema kindermishandeling met het oog op het bewaren van de aandacht inzake de problematiek en het aanscherpen van de alertheid hierrond. Ook een sensibiliseringscampagne rond het thema kindermishandeling naar specifieke doelgroepen zal het VFK bevorderen. In het kader van sensibilisatie is, naast informatieverspreiding binnen de netwerkpartners, de politionele en de justitiële sector, ook vorming binnen deze sectoren een belangrijk gegeven.

3. Tot slot

Met de ondertekening van het protocol kindermishandeling hebben de Minister van Justitie en de Vlaamse Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin duidelijk te kennen gegeven in te willen zetten in overlegstructuren. Het doel is een zekere afstemming te bereiken tussen de verschillende betrokken sectoren (hulpverlening en justitie) en de samenwerking te optimaliseren teneinde een doeltreffende aanpak van kindermishandeling na te streven. In de meeste gerechtelijke arrondissementen is de oprichting van de arrondissementele raden kindermishandeling reeds een feit. In de gerechtelijke arrondissementen waar dit nog niet is georganiseerd, zijn voorbereidingen op til. In navolging van de aanbeveling van Nederlandstalige werkgroep kindermishandeling is ondertussen het VFK opgericht. Het VFK zal nu ondermeer verder toezien op de uitvoering van het protocol kindermishandeling, een protocol met een hele voorgeschiedenis.

Maria Elisabeth Boone* en Christel De Craim**

⁶ Zie hiervoor: [http://www.juriwel.be/Web-Files/documenten/kinderrechten/VR%202010%200312%20_samenwerkingsakkoord_kindermishandeling%20\(2\).pdf](http://www.juriwel.be/Web-Files/documenten/kinderrechten/VR%202010%200312%20_samenwerkingsakkoord_kindermishandeling%20(2).pdf)

* Criminoloog-coördinatrice Jeugd en Gezin bij het parket van het Hof van beroep te Brussel
 ** Attaché bij de Dienst voor het Strafrechtelijk beleid

Oprichting van een Expertiseplatform Jeugdzorg

In de schoot van het Agentschap Jongerenwelzijn werd in december 2010 het Expertiseplatform Jeugdzorg opgericht. We vatten voor u bondig het opzet van dit kersverse expertiseplatform samen.

1. Missie en visie

Het expertiseplatform wil de sector van de jeugdzorg ondersteunen en begeleiden in het ontwikkelen en aanbieden van een maximale kwaliteitsvolle hulp- en dienstverlening aan kinderen en jongeren in een moeilijke leefsituatie. Daartoe zal het expertiseplatform expertise en kennis in en over de sector verwerven, desgevallend ontwikkelen en verspreiden.

Het expertiseplatform wil uitgroeien tot een ontmoetingsplaats waarin expertise en kennis van en over de jeugdzorg bijeen wordt gebracht t.b.v. enerzijds beleidsontwikkeling en beleidsondersteuning en anderzijds hulp- en dienstverlening voor het werkveld waaronder zowel de private voorzieningen als de publieke sector worden begrepen. Het expertiseplatform richt zich tot overheid, praktijk en academische wereld.

Het expertiseplatform bestaat uit een evenwaardige vertegenwoordiging van verschillende partners.

2. Doelstellingen

a) Verwerven, beheren en verspreiden van kennis en expertise

Het expertiseplatform zal kennis en expertise over de jeugdzorg verwerven, beheren, bewerken en op een neutrale, gestructureerde en klantvriendelijke wijze ter beschikking stellen van zowel Jongerenwelzijn, andere overheden en kennis- en expertisecentra als het werkveld. Het expertiseplatform fungeert als draaischijf van wetenschappelijk en/of inhoudelijk en/of cijfermateriaal met betrekking tot de jeugdzorg.

b) Ontwikkelen van kennis en expertise

Het expertiseplatform gaat op zoek naar mogelijke leemtes in de kennis en het wetenschappelijk onderzoek over de jeugdzorg, omschrijft en ontgint deze (verder) en stimuleert (extern) onderzoek om deze leemtes verder te verkennen en zo (maximaal) mogelijk in te vullen.

Het expertiseplatform stuurt aan en beheert een diversiteit aan wetenschappelijk onderzoek binnen de jeugdzorgsector. Het kan zowel gaan om beleids- als praktijkrelevant onderzoek. Het neemt hierin minstens de volgende taken op zich: oproepen formuleren, selectie, begeleiding, beheer van stuurgroep, rapportage, evaluatie, valorisatie. Het uitwerken van een strategische en financiële jaarplanning/meerjarenplanning is hier inherent aan verbonden.

De eigenlijke begeleiding en ondersteuning van de implementatie behoort niet tot de opdrachten van het expertiseplatform. Desgevallend zal een samenwerkingsprotocol worden afgesloten waarin de nodige afspraken worden vastgelegd tussen het expertiseplatform en de 'dienst' die de eigenlijke ondersteuning op zich neemt.

c) Ontsluiten van kennis en expertise

Het expertiseplatform tracht (buitenlands) wetenschappelijk onderzoek te vertalen naar de concrete Vlaamse situatie en naar mogelijkheden tot bredere implementatie. Het stelt daarom zijn kennis en expertise op het gebied van ondermeer statistiek, survey, monitoring, ... ter beschikking. Het kan ook een communicatiekanaal ontwikkelen zodat het werkveld op een transparante wijze wordt geïnformeerd over haar werkzaamheden en beslissingen.

d) Beleidsgerichte kritische reflectie

Het expertiseplatform streeft naar verbetering van het beleidsvoorbereidend en -evaluerend werk van de Vlaamse overheid omtrent de jeugdzorg. In het kader hiervan stimuleert ze ondermeer andere diensten om beleidsimpact en -resultaten continu en kwaliteitsvol te registreren.

e) Sensibiliseren en signaleren

Het expertiseplatform betreft en stimuleert de veldwerkers om samen te zoeken naar pistes en mogelijkheden opdat er in wederkerigheid voortdurend kan gezocht worden naar vernieuwing van de jeugdzorg. Daartoe worden de activiteiten van het expertiseplatform afgestemd op de behoeften van de sector, dit impliceert op regelmatige basis een behoeftenbevraging.

3. Werking

Het platform is een entiteit onder beheer en bestuur van een stuurgroep in de schoot van het Agentschap Jongerenwelzijn. Deze stuurgroep staat in voor het bepalen van de inhoudelijke en budgettaire keuzes.

In tegenstelling tot een Raadgevend Comité van het Agentschap is het expertiseplatform geen adviserend orgaan. Het Raadgevend Comité kan desgewenst advies verlenen over het jaarprogramma of de activiteiten van het expertiseplatform.

Het expertiseplatform richt zich tot de academische en onderzoekswereld, het werkveld, de overheid en onrechtstreeks tot de gebruikers. Dit zijn meteen ook de 'klanten' van het expertiseplatform.

Jan Bosmans*

Kinderrechten¹

1. De officiële Belgische rapporten

Overeenkomstig het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (art. 44 IVRK) en de bijhorende protocollen moet de lidstaat verslag uitbrengen "over de genomen maatregelen die uitvoering geven aan de in dit Verdrag erkende rechten, alsmede over de vooruitgang die is geboekt ten aanzien van het genot van die rechten: twee jaar na de inwerkingtreding van het verdrag (of protocol) en vervolgens iedere vijf jaar".

In juli 2008 legde de Belgische Staat het 'Gecombineerde derde en vierde Periodiek Rapport van België betreffende het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind' neer bij het Comité. Het rapport doet verslag over vijf jaar (2002-2007) toepassing van kinderrechten in België op basis van de richtlijnen van het Comité voor de Rechten van het Kind. Aandacht gaat naar de algemene beginselen: het belang van het kind, het non-discriminatiebeginsel, het recht op leven, overleven en ontwikkeling en het participatiebeginsel. Verder gaat er ook aandacht uit naar de burgerrechten van het kind, het recht op gezins-

leven of vervangende bescherming, gezondheid en welzijn, onderwijs, vrije tijd, evenals bijzondere beschermingsmaatregelen voor onder meer minderjarige vreemdelingen, jongeren binnen de jeugdbescherming, slachtoffers van misbruik en kindsoldaten. Het rapport behandelt ook het facultatief protocol kindsoldaten waarvoor België al in maart 2004 haar initieel rapport indiende, na de inwerkingtreding ervan in 2002, en in mei 2006 slotbeschouwingen ontving van het Comité. In februari 2009 volgde het "Initieel rapport van België met betrekking tot het facultatief protocol bij het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie". Dit facultatief protocol is pas in 2006 in België in werking getreden. Voor de eerste keer worden in deze rapporten zogenaamde "doelstellingen voor de toekomst" geformuleerd. Op basis van de rapportage stellen de regeringen zelf knelpunten vast die zich nog voordoen bij de toepassing van het IVRK om te komen tot conclusies, de zgn. doelstellingen voor de toekomst. De redactie van beide rapporten werd gecoördineerd door de Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind (NCRK)².

Bij samenwerkingsakkoord van 19 januari 2005 tussen de federale overheid en de deelstaten een Nationale Commissie voor de Rechten van het Kind opgericht³. In functie van de toepassing van het IVRK heeft het samenwerkingsakkoord aan de NCRK een dubbele opdracht gegeven:

"a) Zij draagt bij tot de uitwerking van het vijfjaarlijkse verslag dat België moet opstellen overeenkomstig artikel 44 van het Verdrag inzake de rechten van het kind.

Daartoe voert zij een coördinatieopdracht uit bij de uitwerking van het verslag op basis van de bijdragen, aangeleverd door de regeringen.

* Vlaams Welzijnsverbond.

Sectorcoördinator Bijzondere jeugdbijstand
Gezinsondersteuning en Kinderdagopvang

¹ Deze bijdrage sluit zo goed mogelijk aan bij, maar geeft niet noodzakelijk het officieel standpunt van de Vlaamse overheid weer.

² Zie: <http://www.ncrk.be/nl/inhoud/rapporten-over-kinderen>

³ Samenwerkingsakkoord houdende oprichting van een Nationale Commissie voor de rechten van het kind, gesloten te Brussel, op 19 september 2005, tussen de Staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Vlaams Gewest, de Franse Gemeenschap, het Waals Gewest, de Duitstalige Gemeenschap, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie, B.S., 10 november 2006.